

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Marie Papazianová

Název práce: Exekuce lidí ve vyloučených lokalitách

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Mgr. Drahomíra Franzová

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Dle mého názoru se autorce nepodařilo jednoznačně a přesvědčivě stanovit cíl práce. Např. na str. 1 uvádí: „chtěla bych se zaměřit na exekuce lidí v sociálně vyloučených lokalitách“, dále „chtěla bych, aby výsledkem mé analýzy bylo zbořit mýtus, že lidé v sociálně vyloučených lokalitách nepracují a nemají žádný přehled o financích“ nebo „zajímá mě, jak situaci vnímají sami respondenti ... chtěla bych, aby oni sami se pokusili určit proč si myslí, že se tak často lidé ze sociálně vyloučené komunity dostávají do dluhů“. Na str. 2: „... takto jsem se snažila získat hlubší pochopení problematiky sociálního vyloučení a jeho důsledků“. Na str. 3: „...že bych dané téma ráda prozkoumala a zjistila, jaké všechny faktory na jejich zadlužení mají vliv“ a pokračuje „v dané problematice mě zajímá proces, při kterém se člověk dostane do exekucí...“.

V metodologické části (str. 16) uvádí: „Mým hlavním cílem v rámci tohoto projektu je hlouběji porozumět faktorům, které vedou lidi žijící v sociálně vyloučených lokalitách k problémům s dluhy“. Výzkumnou otázku stanovila: *Které faktory nejvíce ovlivňují zadlužení lidí v sociálně vyloučených lokalitách?* Avšak už na str. 19 v souvislosti s osvětlením zvolené metodologie uvádí: *“Věřím, že tento přístup mi pomůže lépe porozumět dynamice a dopadu exekucí na jednotlivce a jejich odlišné životní situace.”* Na str. 20 hovoří o zaměření se na faktory, které přispěly k opakovaným exekucím.

S ohledem na výše uvedené nelze tedy ani říci, zda byl naplněn či nikoliv. Nejednoznačnost a jistá chaotičnost v pokusech pojmenovat cíl práce se promítá do její celkové úrovně, kterou hodnotím přinejmenším jako nekonzistentní, bez odborného zacílení a hlubšího prozkoumání zvoleného tématu.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

V teoretických kapitolách práce se autorka velmi povrchně pokouší popsat pojmy sociální vyloučení a sociálně vyloučená lokalita, zabývá se tématy vzdělávání a chudoba, zaměstnávání a zadlužení a v závěru pojmy exekuce a Milostivé léto. Autorka však pouze za sebe staticky řadí citace, chybí aktivní práce s nimi, není precizní v definování používaných pojmů a není zřejmá jasná linie tématu, např. jako synonyma používá pojmy zadlužení a exekuce, bez bližšího vysvětlení popisuje některá specifika vzdělávání romské komunity, nerozumím tomu, proč věnovala dvě kapitoly tématu sociálního bydlení, zatímco pojmu sociálně vyloučené lokality pouze jeden odstavec. Stejně tak se pouze povšechně věnuje tématu exekucí, spíše žurnalisticky se zmiňuje o problematice dětských exekucí a Milostivém létu, čemuž odpovídá i výběr zdrojů, které nepovažuji za zcela odborné. Pokud má být stěžejním tématem bakalářské práce téma exekucí v sociálně vyloučených lokalitách (viz název práce), očekávala bych jeho mnohem hlubší teoretické ukotvení a cílenější zpracování, podložené několika odbornými zdroji.

Taktéž jako slabou hodnotím empirickou část práce. Autorka zvolila kvalitativní formu výzkumu, jako metody uvádí polostrukturované rozhovory a pozorování. Přesto metodu pozorování v práci nedefinuje ani nepředkládá data a interpretace pozorovaného. Rozhovory vedla s 9 respondenty.

Přestože nejsem odbornicí na provádění kvalitativního výzkumu, považuji přinejmenším za neobvyklé a v kontextu práce za nadbytečné i na škodu, že autorka se kromě hlavní a vedlejších výzkumných otázek snaží formulovat hypotézy, které chce za pomoci svého kvalitativního šetření (tj. rozhovory s 9 respondenty a jejich subjektivním pohledem na problematiku) ověřovat. Sporná je i souvislost hypotéz s výzkumnou otázkou a přinejmenším některé hypotézy nejsou dle mě definovány správně a jednoznačně, př.: „*Lidem ze sociálně vyloučených lokalit se vyplatí práce načerno, brigády.*“ (str. 19). V Interpretací části, přestože autorka uvádí, že použila kvalitativní obsahovou analýzu, opět spíše věnuje pozornost ověření hypotéz a četností odpovědí, práci doplňuje dle mě nadbytečně koláčovými grafy a tabulkami, ve kterých se snaží kvantitativně zachytit odpovědi 9 respondentů. Asi nejzajímavější kapitola je s názvem „Faktory, které mohou předejít zadlužení“ (str. 37), kde autorka prezentuje odpovědi respondentů na otázku, aby sami navrhli doporučení, jak se vyhnout zadlužení.

Výhradu mám i k etickému ošetření výzkumu. Autorka zdůrazňuje anonymitu účastníků, avšak z textu a zejména z příložených přepisů rozhovorů se dozvídáme, v jakých lokalitách respondenti žijí, jejich pohlaví, věk, u některých jména zaměstnavatelů, třetích osob (např. příbuzných, potomků) aj., a nedočteme se, zda se jedná o jména smyšlená či skutečná. Autorka se dle mě ani nevyrovnala s tím, že si s respondenty tyká, což není běžnou praxí v sociální práci ani při provádění výzkumu, očekávala bych tedy, že tuto skutečnost bude přinejmenším reflektovat.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Se zdroji autorka pracuje dle mého soudu na úroveň bakalářské práce nedostatečně, jelikož citace pouze staticky řadí za sebe, aktivně s nimi nepracuje (s jedinou výjimkou na str. 7), neporovnává je, nevyvozuje z nich závěry. Dokonce autorka některé kapitoly skládá pouze z citací jednoho zdroje (např. kap. 3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4). Bohužel i kapitola týkající se exekucí čerpá pouze z jednoho zdroje (Hábl, 2022), přičemž se jedná o doslovný přepis rozhovoru v online novinovém článku. Za závažnější než to, že autorka chybně text cituje jako nepřímou citaci, považuji skutečnost, že tento článek nepokládám za odborný zdroj, a očekávala bych, že autorka minimálně z dalších zdrojů ověří statistické údaje týkající se exekucí, které zde cituje.

Jedním z nejčastěji (6x) citovaným zdrojem v teoretické části je *Zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2018*, avšak tento zdroj jsem v Seznamu literatury nenalezla.

Problém spatřuji i v rozsahu práce, kdy požadovaného rozsahu dospěla díky nadbytečným tabulkám a koláčovým grafům v každé kapitole praktické části.

Práce je doplněna dvěma přílohami. Příloha č. 1 (Interview guide) je relevantní, i když obsahuje řadu uzavřených otázek, které se dle mého do kvalitativního zaměření výzkumu příliš nehodí. Přílohu č. 2 (Přepisy rozhovorů) považuji za riziko identifikace respondentů.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Práci celkově bohužel hodnotím za velmi slabou a na hranici obhajitelnosti. Silnější stránkou práce je absence gramatických chyb a překlepů a skutečnost, že se autorce podařilo uskutečnit rozhovory s 9 lidmi (byť dva z nich se s tématem exekucí nesetkali). Samotná autorka uvádí, že počet rozhovorů považuje za limit své práce, což dokládá poněkud zmatečný přístup, jelikož při kvalitativním zaměření by měl být počet dostatečný. Autorka prokázala zájem a motivaci pomáhat, avšak předložené práci chybí odbornost, je neucelená, nedostatečně zacílená, nedostatečně se věnuje klíčovým tématům, nedostatečně pracuje se zdroji. Postrádám snahu o hlubší porozumění subjektivním výpovědím respondentů a jejich interpretaci v kontextu výzkumné otázky, nedostatečně jsou ošetřené i etické aspekty práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

- Jak jste zajistila anonymizaci respondentů a dalších osob, které zmiňujete v rozhovorech?
- Jak jste definovala cíl práce? Podařilo se Vám jej naplnit? Jak? Obhajte.
- Obhajte zvolenou metodu, popište, jak jste postupovala.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Nedoporučuji k obhajobě nebo ev. **dobře**, dle výkonu při obhajobě.

Datum: 23. 5. 2024

Podpis: